Minister do spraw
Polityki Senioralnej

Marzena Okła-Drewnowicz

DSP.INT.4613.57.2024
Warszawa, 16 września 2024 r.

Pani
Małgorzata Kidawa-Błońska
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

odpowiadając na oświadczenie złożone przez Pana Senatora Waldemara Witkowskiego 5 sierpnia 2024 r. w sprawie *wsparcia i dofinansowania programów oraz grantów na rzecz seniorów, ze szczególnym uwzględnieniem zajęć edukacyjnych oraz rekreacyjno-ruchowych*, przedstawiam stosowne informacje.

Jednym z elementów godnego starzenia się jest dostęp seniorów do aktywności społecznej, sportowej i kulturalnej. Sprzyja to nie tylko przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu, ale pozytywnie wpływa na zachowanie sprawności psychofizycznej w starszym wieku. Jednym z najważniejszych czynników, które mają wpływ na podtrzymywanie zdrowia i sprawności w życiu codziennym, samodzielne wykonywanie czynności domowych czy swobodne przemieszczanie się jest utrzymywanie przez osoby starsze aktywnego trybu życia. Regularna aktywność fizyczna pozwala zapobiegać lub opóźniać występowanie licznych chorób takich jak: otyłość, nadciśnienie tętnicze krwi, cukrzyca, zaburzenia lipidowe, choroba niedokrwienna serca, choroba naczyniowa mózgu, choroby narządu ruchu, choroby nowotworowe, choroby otępienne czy zaburzenia psychiczne, a także obniża ryzyko zgonu.

Obecnie w Polsce istnieje szereg programów, finansowanych ze środków publicznych na poziomie krajowym lub samorządowym, w ramach których podmioty prowadzące działania aktywizacyjne skierowane do osób starszych – w tym Uniwersytety Trzeciego Wieku, mogą otrzymać wsparcie. Realizowane są także działania edukacyjne, których produkty, np. treści zachęcające do podejmowania aktywności fizycznej, są dostępne bezpłatnie dla każdego zainteresowanego. Poniżej przedstawiam przykłady wybranych programów z obszaru aktywności społecznej edukacyjnej, czy sportowo-rekreacyjnej.

Jedną z ważnych form aktywności senioralnej w Polsce jest, korzystanie z oferty domów kultury, Dziennych Domów Senior+ oraz Klubów Senior+, a także inicjatywach wspieranych w ramach Programu Wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+" na lata 2021-2025.

Projekty realizowane w ramach Programu „Aktywni+" obejmują zróżnicowane działania, dostosowane do indywidualnych potrzeb i możliwości osób starszych. W skład tych

telefon: +48 22 694 75 17
adres email: sekretariatMOD@kprm.gov.pl
adres strony internetowej: www.gov.pl/premier

adres: Al. Ujazdowskie 1/3
00-583 Warszawa

inicjatyw wchodzą innowacyjne programy edukacyjne, aktywizujące warsztaty, zajęcia kulturalne, spotkania integracyjne, wsparcie psychospołeczne a także działania związane z profilaktyką zdrowotną, promocją zdrowia i rozwojem wolontariatu senioralnego. Przykładowe obszary, na których skupia się program "Aktywni+", to promowanie zdrowego stylu życia wśród osób starszych, rozwijanie ich umiejętności społecznych, wspieranie aktywności fizycznej oraz kulturalnej. Program stawia na integrację społeczną seniorów, dążąc do zlikwidowania barier izolacji społecznej poprzez tworzenie przyjaznych przestrzeni spotkań i działań. Budżet Programu na lata 2021–2025 wynosi 200 mln zł, tj. po 40 mln zł na każdy rok. Realizacja Programu, od 1 lipca 2024 r., została powierzona Ministrowi do spraw Polityki Senioralnej.

Program "Senior+" ma na celu zwiększenie aktywnego uczestnictwa seniorów w życiu społecznym poprzez dofinansowanie rozbudowy infrastruktury ośrodków wsparcia w środowisku lokalnym oraz zwiększenie liczby miejsc w Dziennych Domach „Senior+" i Klubach „Senior+". W ramach programu jednostki samorządu terytorialnego, w trybie otwartego konkursu ofert, mogą ubiegać się o uzyskanie środków finansowych przeznaczonych na jednorazowe wsparcie finansowe na utworzenie lub wyposażenie ośrodka lub zapewnienie funkcjonowania już istniejących ośrodków wsparcia. Ośrodki wsparcia Senior+ i Kluby Senior+ oferują m.in. usługi w zakresie aktywności ruchowej lub kinezyterapii, oferty edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i opiekuńczej – w zależności od potrzeb stwierdzonych w środowisku lokalnym. W ramach Programu udostępniana jest seniorom infrastruktura pozwalająca na aktywne spędzanie wolnego czasu, a także zaktywizowanie i zaangażowanie seniorów w działania samopomocowe i na rzecz środowiska lokalnego. Budżet Programu na lata 2021–2025 wynosi 300 mln zł tj. po 60 mln zł na każdy rok. Realizacja Programu, od 1 lipca 2024 r., została powierzona Ministrowi do spraw Polityki Senioralnej.

Działania edukacyjne i upowszechniające w zakresie promocji aktywności fizycznej podejmuje m.in. Narodowy Fundusz Zdrowia. Portal „Akademia NFZ"[1] ma na celu szerzenie wiedzy o profilaktyce, nawykach i postawach prozdrowotnych m.in. poprzez publikację filmów zachęcających do podejmowania aktywności fizycznej oraz innych działań profilaktycznych.

Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH – PIB w ramach projektu pn.: „Edukacja zdrowotna w profilaktyce urazów i promocji bezpieczeństwa", finansowanego ze środków Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 opracował serię treningów dla seniorów. Filmy instruktażowe dostępne są pod adresem: https://www.youtube.com/playlist?list=PLgCk8jZXgOiaicN_kZkdPDjgz0Ve0pdpl.

Kolejnym przykładem działań wspierających rozwój umiejętności wśród osób starszych są Lokalne Ośrodki Wiedzy i Edukacji (LOWE). Celem LOWE jest aktywizowanie osób dorosłych niezależnie od ich wieku oraz społeczności lokalnych na rzecz rozwoju umiejętności stanowiących podstawę dla uczenia się przez całe życie, przydatnych do

[1] https://akademia.nfz.gov.pl/kategoria-profilaktyki/zdrowe-nawyki/ oraz https://www.youtube.com/@AkademiaNFZ/videos

poruszania się na rynku pracy, dla rozwoju osobistego i rozwoju wspólnot. LOWE rozwijają edukację inną niż formalna, zaś podstawą jest rozpoznanie potrzeb dorosłych oraz ich środowisk lokalnych. Sieć LOWE obejmuje wszystkie województwa. Ponad 20% uczestników było w wieku 60+. Od decyzji podejmowanych w społecznościach lokalnych zależy na ile działania LOWE dotyczą starszych obywateli.

Program „Sport dla Wszystkich" polega na dofinansowaniu zadań upowszechniających sport w różnych grupach społecznych i środowiskowych. Działania te realizowane są poprzez dofinansowanie m.in. zajęć i imprez sportowych, konferencji i publikacji specjalistycznych oraz eventów okolicznościowych, które upowszechniają aktywny model spędzania wolnego czasu, promują sport jako środek pozytywnie wpływający na utrzymanie zdrowia oraz zapobiegający patologiom społecznym. Ministerstwo Sportu i Turystyki poprzez realizację ww. działań zamierza dotrzeć do jak największej liczby adresatów, między innymi do ponad 65 tys. seniorów skupionych wokół środowisk ponad 600 Uniwersytetów Trzeciego Wieku, z przekazem wiedzy dotyczącej zdrowego starzenia się oraz możliwości zwiększenia poziomu aktywności fizycznej. Koszty realizacji projektu ze strony Ministerstwa Sportu i Turystyki zostały zapewnione ze środków pochodzących z budżetu państwa. Na dofinansowanie działań skierowanych do seniorów w ramach Programu „Sport dla Wszystkich" w 2023 roku przyznano dofinansowanie w wysokości 2,696 mln zł. Pozwoliło to na udział w różnorodnych projektach ponad 19 tys. uczestników.

Realizacja projektów wspierających osoby starsze w obszarze aktywności edukacyjnej, czy sportowej może być finansowana także w ramach programów ogłaszanych przez Ministra Nauki, np.:

1. w ramach programu Nauka dla Społeczeństwa II, Uniwersytet Dolnośląski DSW we Wrocławiu realizuje projekt pn. „Model wsparcia aktywności fizycznej seniorów oparty na nordic walking: Chodź z kijami z seniorami";
2. w ramach programu Społeczna odpowiedzialność nauki II":
   - Fundacja Instytut Inicjatyw Lokalnych im. Prof. Waleriana Pańki w Katowicach realizuje projekt pn. „Centrum Aktywizacji Społecznej Seniorów";
   - Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Krośnie realizuje projekt pn." Po co Tobie Ojczyzna? – o modelach patriotyzmu i biograficznych doświadczeniach seniorów";
   - Wyższa Szkoła Kadr Menedżerskich w Koninie realizuje projektu pt. „Bezpieczny senior- zabezpieczenie prawne i technologiczne";

Na zlecenie Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, rozwijana jest także platforma edukacyjną z kursami (https://navoica.pl/), na której oferowane są bezpłatne kursy on-line przygotowane przez polskie uczelnie i instytucje.

Odpowiadając na wniosek dotyczący promowania współpracy między różnymi ministerstwami w celu tworzenia spójnych i kompleksowych programów wsparcia dla seniorów informuję, że taka współpraca została już zainicjowana.
Główne zadania Minister do spraw Polityki Senioralnej obejmują:

1) przeprowadzanie analiz i ocenę skuteczności rozwiązań prawnych w zakresie polityki senioralnej;

2) koordynację działań organów administracji rządowej w zakresie monitorowania sytuacji osób starszych;
3) inicjowanie, wspieranie i promowanie rozwiązań z zakresu polityki senioralnej;
4) opracowywanie propozycji kierunków rozwoju polityki senioralnej;
5) opracowywanie i opiniowanie projektów aktów prawnych i innych dokumentów rządowych w zakresie polityki senioralnej;
6) wykonywanie innych zadań zleconych przez Radę Ministrów albo Prezesa Rady Ministrów.

29 grudnia 2023 r. przy Ministrze do spraw Polityki Senioralnej powołana została Rada do spraw Polityki Senioralnej[2]. Głównymi zadaniami Rady jest opracowywanie kierunków działań adresowanych na rzecz osób starszych w Polsce, inicjowanie, wspieranie i promowanie rozwiązań z zakresu polityki senioralnej oraz przedstawianie propozycji rozwiązań na rzecz rozwoju systemu wsparcia osób starszych. Rada liczy 30 członków, którzy reprezentują środowisko naukowe, organizacji działających na rzecz osób starszych, Uniwersytety Trzeciego Wieku, samorząd terytorialny, czy partnerów społecznych.

Ponadto w marcu br.[3] powołany został Międzyresortowy Zespół do spraw systemowych rozwiązań związanych z opieką nad osobami starszymi, któremu przewodniczy Minister do spraw Polityki Senioralnej. W skład Zespołu wchodzą przedstawiciele – w randze ministra – m.in. Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwa Klimatu i Środowiska, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Jego zadaniem jest m.in. analiza rozwiązań związanych z opieką nad osobami starszymi, proponowanie kierunków działań w obszarach dotyczących opieki nad osobami starszymi, a także opracowanie rekomendacji dla założeń rozwiązań legislacyjnych dotyczących opieki nad osobami starszymi. W ramach prac jednej z grup roboczych Zespołu została podjęta między innymi tematyka wspierania rozwoju aktywności osób starszych.

Z wyrazami szacunku,
Marzena Okła-Drewnowicz
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

[2] Zarządzenie nr 1 Ministra do spraw Polityki Senioralnej z dnia 29 grudnia 2023 r. w sprawie powołania Rady do spraw Polityki Senioralnej.
[3] Zarządzenie nr 30 Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 marca 2024 r., M.P. poz. 224.